CZĘŚĆ XV. № 9. ROK 8. (1837.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjnem; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna:* w Rossyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe, *Roczna*, 45 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Dla Królestwa Polskiego *Roczna*, 55 r. ass. *Półroczna*, 28 r. ass.

Wtorek $\frac{2}{14}$ Lutego.

Wiadomości krajowe.

Petersburg $\frac{1}{13}$ *Lutego.*

NOWINY DWORU.

S powodu zgonu W. Xięcia Macklemburg-Schweríńskiego *Fryderyka Franciszka*, N. CESARZ JMć, raczył roskazać przywdziać u Dworu żałobę na dwa tygodnie, zaczynając od 29 Stycznia, ze zwykłemi podziałami.

— Przez roskazy dzienne CESARSKIE, z d. *25 Stycznia*, Podpułkownik Połockiego pułku strzelców *Juferow*, mianowany deżurnym Sztab-oficerem przy deżurstwie Wileńskiego Wojennego Gubernatora, z zaliczeniem do wojska. — *26 tegoż m.* Naczelnik 16 dywizyi pieszej, Jenerał-porucznik *Tryszatnyj*, mianowany Sprawującym obowiązki Inspektora piechoty odwodowej; a Dowodzący odwodową dywizyą 5 korpusu piechoty, Jenerał-porucznik *Hartung*, Naczelnikiem 16 dyw. pieszej. — Inspektor piechoty odwodowej i Członek Audytoryatu jeneralnego przy Ministerstwie Wojny, Jenerał-porucznik *Skobielew*, otrzymuje urlop na rok, s pozostaniem w wojsku i zachowaniem urzędu Członka Audytoryatu. — *28 tegoż m.* Dowodzca 2 bryg. 25 dyw. pieszej, Jenerał-major *Gładyszew*, mianowany Naczelnikiem 25 dyw. pieszej, a Naczelnik tej dywizyi, Jenerał-porucznik *Peterson*, otrzymuje dymissyą, s powodu słabości zdrowia, z mundurem i pensyą całkowitą według Ustawy 6 Grudnia 1827.

— Przez Reskrypt CESARSKI z d. 15 Stycznia Vice-dyrektor Departamentu Skarbu Państwa, 4 klassy *Janżul-Michajłowski*, mianowany kawalerem orderu Św. Stanisława 2 klassy.

— Przez Ukaz CESARSKI do Kapituły orderów, z d. 17 Stycznia, mianowani kawalerami orderu Św. Stanisława 3 klassy, w liczbie innych, zostający przy Kijowskim Wojennym Gubernatorze do szczeg. poleceń Radzca Dworu *Czernow* i były Prezes Kijowskiej Izby Sądu Cywilnego, obyw. *Obuchowski*.

Ukazy CESARSKIE *do Rządzącego Senatu.*

9 Stycznia. Dyrektorem nowo-utworzonego Ukazem 17 Czerwca 1836 roku Departamentu Medycznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, mianowany Jenerał-Sztab-Doktor wydziału Cywilnego Rzecz. Radzca Stanu *Gajewski*— Dyrektorem Departamentu rządowych lekarskich zaopatrzeń mianowany zostający przy Ministerstwie Spraw Wewn. Rzecz. Radza Stanu *Dmitrijew*, z gażą etatową i zachowaniem dawnej pensyi 1,200 rubli srebr. rocznie. — Dyrektor skassowanego Departamentu Medycznego Rzecz. R. St. *Sarażynowicz* zalicza się do Ministerstwa Spraw Wewn., z gażą 6,000 rubli rocznie, do czasu mianowania go na inny urząd.

13 tegoż m. Członkiem Rady Kontroli Państwa, na zasadzie zatwierdzonej przez N. PANA 30 zeszłego Grudnia nowej organizacyi tej kontroli, mianowany Członek Audytoryatu morskiego Vice-admirał *Sulmieniew*, z zachow. tego ostatniego urzędu i dodaniem mu do pobieranej gaży, 3,000 rubli rocznie.

15 tegoż m. Prezes zamkniętej Kijowskiej Izby tymczasowej Sądu Kryminalnego, Radzca Kolleg. *Zujew* na własną prośbę, otrzymuje uwolnienie zupełne od służby, s pensyą za przeszło 45 letnią służbę jego po 2,000 rub. rocznie.

16 tegoż m. Członkiem Rady Kontroli Państwa stosownie do nowej Organizacyi, mianowany Jenerał-porucznik *Sulima*, z zachowaniem urzędu Członka Rady Wojennej i dodatkiem 3,000 rub. rocznie do pobieranej gaży.

17 tegoż m Vice-Dyrektor Departamentu Ministerstwa Sprawiedliwości, Rzecz. Radzca Stanu *Wejmarn* mianowany Członkiem Rady Prawoznawczej, (konsultacyi) przy temże Ministerstwie ustanowionej, z zachow. dot. urzędu. — Na przedstawienie Kijowskiego Wojennego, Podolskiego i Wołyńskiego Jenerał-Gubernatora, zostający przy nim do poleceń szczególnych 7 klassy *Szyjko*, podniesiony do rangi Radzcy Kollegialnego.

19 tegoż m. Zostają mianowani: Członkami Rady Kontroli Państwa, według nowej organizacyi: Członek dotychczasowej Rady Radzca Tajny *Łagoda*, z zachow. dot. gaży i Zarządzający Expedycyą obrachunków Państwa, 4 klassy *van-der-Vlitt*, z gażą 6,000 rubli. — Radzca tejże expedycyi Radzca Kolleg. *Szamszin*, Vice-Dyrektorem Departamentu Kontrolnego rachunkowości cywilnej, z gażą etatową, tudzież Radzcą Stanu — Vice-Dyrektor Expedycyi rachunkowości wojennej 5 klassy *Nikołajew*, Vice-Dyrektorem Departamentu Kontrolnego tejże rachunkowości, z zachow. dotychcz. gaży 4,000 rubli i na mieszkanie po 1,200 rub. rocznie. — Deżurny Szab-oficer korpusu jazdy gwardyjskiej, pułkownik pułku huzarów gwardyi *Wasilczykow*, przechodzi do służby cywilnej w randze Rzeczywistego Radzcy Stanu i zalicza się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Ukazy Rządzącego Senatu 1 Departamentu.

35) *7 Stycznia.* S powodu Ukazu Rządz. Senatu z d. 9 Września 1836, o zabronieniu Radzcy honorowemu *Terleckiemu* (bez wyrażenia imienia) trudnienia się interesami, o nieprzyjmowaniu jego do żadnej służby i wysłaniu na mieszkanie do Białozierska, gdzie ma zostawać pod ścisłym nadzorem policyi, drugi, również Radzca honorowy, *Terlecki* (Ignacy syn Piotra) przysłał do P. Ministra Sprawiedliwości prośbę iżby ogłoszone było imię własne i ojca wysłanego Terleckiego, albowiem jednakowość rangi i nazwiskt naraża go na niewinne podejrzenie i utrudnia mu prowadzenie interesów po sądownictwach. W skutek takowej prośby Rządz. Senat ogłasza powszechnie, że ten Radzca honorowy Terlecki, o którym rzecz jest w Ukazie 9 Września 1836, ma imię Józef i jest synem Tomasza.

36) *13 tegoż m.* O pobieraniu opłat ze statków żeglujących po rzece Tezie.

37) *19 tegoż m.* O używaniu w miejscach, dzierżawie trunkowej nieuległych, skarbowej pieczętowanej miary do szynkowania trunków.

38) *tegoż dnia.* O podporuczniku *Panow.*

39) *20 tegoż m.* O rozciągnieniu na okręg naukowy Dorpatski ogólnej o naukowych okręgach Ustawy, wydanej 25 Czerwa 1835.

40) *22 tegoż m.* Z ogłoszeniem następnego roskazu J. C. Mości, danego P. Ministrowi Oświecenia w dniu 16 Grudnia z. r. «Ustanawia się za niezmienne prawidło, iżby, po upływie trzech lat, nikt z osób, pochodzących z gubernij Nadbałtyckich, (Ostzejskich) nie był mianowany nauczycielem w gimnazyum lub szkole, jeżeli nie będzie zdolnym dawać swój przedmiot w języku rossyjskim, i nad wypełnianiem tego, po przyjęciu do obowiązku, czuwać jak najściślej — 2) Po upływie lat pięciu, do Uniwersytetu Dorpatskiego nie przyjmować na Studenta nikogo, kto naprzód nie zda examinu z gruntownej znajomości rossyjskiego języka.»

41) *23 tegoż m.* O prawidłach wchodzenia do służby młodych ludzi szlachetnego rodu. (Szczegóły tego Ukazu będą poźniej umieszczone.)

42) *27 tegoż m.* O zesłańcach - kolonistach (ссыльно-поселенцы) mieszczańskiego stanu.

— W gazetach tutejszych czytamy następne ogłoszenie: «Minister Skarbu, biorąc na uwagę, że liczba tych, którzy dotąd otrzymali pozwolenie trudnienia się przemysłem dobywania złota w Syberyi i w okręgach zewnętrznych obwodu Omskiego, tak jest znaczna, że dalsze jej powiększanie na miejscach, zajmie za nadto wiele rąk roboczych i stanie się pobudką do pomnożenia sporów i processów między samemi przedsiębiercami, niniejszém ogłasza, że na prośby, datowane s Petersburga a doszłe po dzień 1 Lutego, a na prośby skądinąd, doszłe po dzień 1 Marca, zawieszone będzie na rok wydawanie pozwoleń na wyrabianie złotych rozsypów, i przeto, przez ciąg roku, licząc od wspomnionych terminów i same prośby podawane być nie mają.»

— Z ogłoszonej przez N. Synod tabelli zmian ludności wyznania Greckorossyjskiego w zeszłym roku, dają się widzieć, co do gubernij Zachodnich, następne wypadki, spisane podług Eparchij tegoż wyznania.

W eparchii Kijowskiej: urodziło się osób płci mezkiej 21,915; żeńskiej 20,391; — *zaślubiono par* 13,555: — *umarło* osób płci m. 29,017; płci ż. 29,404.

W eparchii Mohylewskiej: urodziło się osób płci m. 7,475; płci ż. 7,111; — *zaślubiono par* 3,999; — *umarło* płci m. 9,195; płci ż. 8,958.

W eparchii Mińskiej: urodziło się osób płci m. 5,497; ż. 5,161; — *zaślubiono par* 2,945; — *umarło* płci m. 5,078; płci ż. 4,419.

W eparchii Podolskiej: urodziło się osób płci m. 19,883; płci ż. 18,786; — *zaślubiono par* 11,622; — *umarło* płci m. 21,943; płci ż. 21,928.

W eparchii Połockiej: urodziło się osób płci m. 3,362; płci ż. 3,237; — *zaślubiono par* 1,820; — *umarło* płci m. 4,363; płci ż. 3,933.

W eparchii Wołyńsko-Żytomirskiej: urodziło się osób płci m. 16,357 płci ż. 15,921; — *zaślubiono par* 9,893; — *umarło* płci m. 17,363; płci ż. 17,442.

W ogóle we wszystkich eparchijach Cesarstwa w roku 1835, *urodziło się* płci obojej 1,869,842, — *zaślubiono par* 427,281; — *umarło* 1,482,583.

Liczba urodzeń przewyższa liczbę śmierci o 387,259.

— Literatura Rossyjska poniosła niepowrotną stratę w osobie znakomitego poety i pisarza Alexandra Puszkina, który 29 zeszłego Stycznia, umarł tu, w Petersburgu, po krótkich cierpieniach, we 37 roku życia.

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 29 Stycznia. 24 b. m. Królowa Jmć także poraz pierwszy, od czasu ostatniej swojej choroby, z Brighton wyjeżdżała. Xiężna Gloucester, szybko wraca do zdrowia.

— Poseł rossyjski, hrabia Pozzo de Borgo, który mocno cierpi na podagrę, 24 b. m. poraz pierwszy od czasu powrotu s Paryża, z hotelu swojego wyjeżdżał.

— Terazniejszy hrabia Arran, który niedawno tytuł ten s przywiązanémi do niego dobrami, s powodu zgonu swojego ojca odziedziczył, znajduje się teraz, w charakterze sekretarza angielskiego poselstwa, w Buenos Ayres.

— Influenza zaczyna nakoniec w Londynie ustawać, lecz w całém swojém natężeniu grassuje dotąd w Newcastle, Huntingdon, Southampton, Edinburgu i Glasgow. W tem ostatniem mieście umarło już z niej 15 osób s tych które znajdowały się na ostatniej uczcie danej dla sira R. Peel, i śmiertelność w ogólności tak jest wielka jak podczas cholery w 1832. W Brighton, umarła przeszłej niedzieli s tej zarazy małżonka admirała Codrington.

— *Courrier* głosi: «Dowiadujemy się z Lizbony iż wszystkie wieści rozsiewane tam o zamysłach don Miguela i ukazaniu się dwóch statków parowych, przybyłych z Włoch, zupełnie są bezzasadne. Don Miguel żyje spokojnie w Rzymie, również mało o Portugalii myśląc jak i dawniej, od portugalczyków zupełnie opuszczony i zapomniany nawet przez obcych dyplomatów. Karliści także o nim nic wiedzieć nie chcą. Życząc gorąco widzieć na tronie hiszpańskim don Karlosa, zapewniają iż don Miguelowi nie pozostaje już żadnej nadziei wrócenia do rządów Portugalii.»

— Według wiadomości s przylądka Dobrej Nadziei, dochodzących 21 Listopada, władze tameczne starają się skłonić kafrów do pokoju za pomocą środków jednawczych. W liczbie innych wydano tam rozporządzenie, na mocy którego zabójstwo, ranienie lub jakiekolwiek naruszenie praw służących kafróm, ulegać ma odtąd takim samym karom, jakim ulegają podobne przestępstwa wymierzone przeciw poddanym angielskim.

— 27 b. m. na drodze żelaznej z Londynu do Birmingham ukończony został zaczęty przed dwoma laty w Camden-Town tunnel. Ciągnie się on 1590 sążni, ma 25 stop wysokości, na 24 szerokości, i wewnątrz oświecony będzie gazem.

— Na jednem z ostatnich posiedzeń Królewskiego jeograficznego towarzystwa, odczytany został otrzymany z nad rzeki Łabędziów list majora Irvin, o odkryciu wielkiego plemienia krajowców w głębi tamecznego kraju. Niektórzy s tych ludzi opowiadają o jakiemś wielkiem wewnątrz tegoż kraju morzu, o którego istnieniu podawali już domysły swoje Drummond i inni podróżni. Fale tego morza wznoszą się jakoby nader wysoko i obszerność jego, według wyobrażeń krajowców, tak jest wielka, iż trzebaby całego życia ludzkiego na obejście go w około. Sir J. Barrow, oznajmił przytem, iż admiralicya dostarczyła już wszystkich środków potrzebnych do wyprawy porucznika Gray i P. Lushington, którzy wkrótce na okręcie wojennym odpłyną i szukać będą punktu s któregoby się do wspomnianego wewnętrznego morza najłatwiej dostać można.

— Wiadomości z Nowego-Yorku dochodzą 4 b. m. Listy handlowe mówią już przyjaźniej o panującym tam braku gotowej monety. Znowu jeden statek parowy, «Dolphin» zginął tam przez pęknienie kotła, przyczem 15 ludzi utraciło życie.

— Przez okręt «Sparrowhane» który opuścił Rio Janeiro 11 Grudnia, otrzymano tu wiadomość, iż pomiędzy Chili a Peru przyszło znowu do wojny, i że zobustron zabrano już sobie nawzajem kilka okrętów.

Paryż 30 Stycznia. Król Jmć otrzymał od Ojca Św. Breve, s powinszowaniem szczęśliwego uniknienia ostatnie-

go zamachu. Breve to złożone J. K. M. zostało 27 b. m. przez Internuncyusza papieskiego P. Garibaldi.

— 25 b. m. miał miejsce u Króla Jmci wielki bal, który «Journal des Débats» szczegółowo opisuje. Tańce otworzone zostały o 9ej, przez xięcia Joinville, s panną von Werther, córką posła Pruskiego. W liczbie deputowanych ze strony oppozycyjnej znajdowali się tam PP. Mauguin, Jaubert, Subervic, Glais-Bizoin, Sauzet, Passy i Allier. P. Thiers niebył obecnym.

— Xiążę de Nemours, który często cierpiał na gardło, dla oswobodzenia się od tej choroby zmuszony został uledz małej operacyi. Doktor Baudens wyciął mu dwa gruzły.

— W izbie deputowanych, 26 b. m. rospoczęły się rosprawy w przedmiocie praw municypalnych. Następnie, minister skarbu przełożył projekt z żądaniem dodatku 150,000 fr. na pomnożenie liczby urzędników celnych na granicy pyrenejskiej. Po nim zabrał głos prezes rady, dla przełożenia izbie dawno oczekiwanego prawa o wyznaczeniu posagu Królowej Belgów i uposażeniu xięcia de Nemours. Minister uczynił uwagę iż honor Francyi wymaga ażeby xiążęta krwi królewskiej wydzieleni byli w sposób godności kraju odpowiedni. Zasada wyposażania xiążąt Królewskiego domu zachowaną nawet była przez zgromadzenie konstytucyjne; kowencya wprawdzie ją zniosła, lecz w krótce zasada ta została znowu przywróconą i odtąd zawsze szanowaną była. Konieczna jest teraz dać xiążęciu de Nemours środki utrzymywania domu na stopie przyzwoitej; i, gdy ministerstwo podziela w tym przedmiocie zdanie jenerała Foy, iż równie jest właściwie jak i łatwo do wykonania przywiązywać xiążąt rodziny panującej do kraju za pośrednictwem posiadłości ziemskich, s tego powodu wnosi się ażeby xiążęciu de Nemours wyznaczono na udział dobra Rambouillet, z należącemi do nich lasami. Ze szczegółowego obrachunku wyłożonego przez hrabię Molé okazuje się iż dobra te, po odtrąceniu ciążących na nich długów, i kosztów utrzymania, mogą dać xiążęciu 250,000 fr., a z dodatkiem niektórych folwarków i lasów około 460,000 fr. rocznego dochodu. Nakoniec, prezydent rady odczytał sam projekt prawa, na mocy którego, xiążę de Nemours, od d. 1 Stycznia bieżącego roku, wprowadzony być ma w posiadanie dóbr Rambouillet, z ich przynależytościami, z zastrzeżeniem, iż na przypadek wstąpienia jego na tron francuski dobra wrócić znowu mają do rzędu własności narodowych. W drugim, osobnym projekcie, Prezydent rady żądał o upoważnienie Ministra skarbu, do wypłacenia Królowi Belgów, w skutek warunków podpisanego przezeń łącznie s Królem Jmcią Francuzów ślubnego kontraktu, summy milijona franków. Oba te projekta nader zimno zostały wysłuchane.

— Marszałek Clausel przybył do Port Vendre, doniósł ministrowi wojny o swoim powrocie i oznajmił mu iż zamierza kilka dni spędzić na łonie rodziny swojej, w Langwedoku. Zapewniają wszakże iż przyjaciele jego pisali doń s Paryża ażeby nie tracąc czasu śpieszył do stolicy. Ztąd też co chwila go tu oczekują.

— Monitor ogłasza iż minister wojny uznał za potrzebną ponowić wszystkim oficerom francuskiego wojska zakaz noszenia odzieży cywilnej.

— Dr. Bowring wrócił tu s podróży swojej do Włoch, i wyjechał do Londynu, dla znajdowania się na otwarciu parlamentu.

— Chociaż chwila w której Meunier stawiony być ma przed sąd parów coraz się przybliża, nic jeszcze pewnego nie wiadomo o wypadku ciągnących się w tej sprawie badań, i niepodobna nawet dowiedzieć się czyli odkryto jakichkolwiek zbrodni jego spólników.

— Marmurowy posąg Napoleona, który za rządów Cesarstwa stał w sali banku, a w 1815 bez żadnego śladu zniknął, znaleziony został ostatnimi dniami w ogrodzie banku, o 14 stóp głębokości w ziemi. Jak zapewniają, ma on być postawiony w muzeum Wersalskiem.

— Xiążę de Lavauguyon, ostatni tego imienia, umarł temi dniami w Paryżu. Był on wnukiem znanego nauczyciela trzech Królów: Ludwika XVI, Ludwika XVIII i Karola X.

— Według ostatnich listów z Madrytu, na ulicach tej stolicy widać dzisia jeden tylko mundur gwardyi narodowej. Milicya ta zamuje wszystkie warty, od czasu rozesłania rozmaitych korpusów które załogę miasta stanowiły. Sam nawet pałac Królewski strzeżony jest przez gwardyę narodową; załoga wysłaną została z Madrytu dla ścigania rozmaitych band karlistów, które tuż pod stolicą ukazywać się zaczęły i mnożą się w sposób zatrważający. Bandy te dzisia groźniejsze są niż kiedykolwiek, i rząd za całą obronę przeciwko nim ma tylko dwa szwadrony jazdy i dwa batalijony piechoty, które stolicę ostatnimi dniami opuściły. Ostatnie rosporządzenia w przedmiocie dóbr ziemskich, pociągną za sobą w skutku zrujnowanie wszystkich magnatów. Xiążę Medina Celi, w jednej Katalonii, traci przez to 2 milijony realów dochodu; i, w prowincyi tej przestanie moze powtarzać, jak dawniej, iż xiąże Korduby jest Królem bez korony.

— Piszą z Bayonny pod d. 21 b. m. «Z listów z Durango, z d. 18 b. m., okazuje się iż na linii Bilbao zaszło wreszcie nowe poruszenie. Wojsko Królowy, w liczbie 3000 uczyniło było 18go wycieczkę, w kierunku Munguia, lecz zmuszone zostało śpiecznie do miasta wrócić. Wojsko posiłkowe angielskie pokusiło się 17go, o podobnąż wycieczkę w kierunku Ancerragana, która również była bezskuteczną. Jenerał Moreno, tarazniejszy naczelnik głównego sztabu karlistów, zajmuje się czynnie uorganizowaniem wojska, i zachęca oficerów nadzieją szybkiego podwyższenia rangi.»

— «Galignani's Messenger» ogłasza następujący list z Madrytu, z d. 21 b. m. «Karnawał rospoczął się i daje się tu mnóstwo balów maskowych i innych. Nasi wielcy urzędnicy przesadzają wszystkich w sławieniu zdjęcia oblężenia

Bilbao. Mendizabal nie zapomina iż w Kwietniu potrzebować będzie pieniędzy, i pokłada mniej nadziei w dobrych chęciach ogółu narodu, niżeli w zwycięzkich postępach wojska. Jenerał Narvaez przybył już do Madrytu i niezwłocznie odwiedził posła angielskiego. Pomiędzy zachowaniem się posłów angielskiego i francuskiego widać wielką różnicę: pierwszy miesza się do wszystkiego, ostatni zaś o niczém wiedzieć niechce. — Zapewniają iż P. Mendizabal zamierza udać się do Londynu, w celu wyrobienia u rządu angielskiego 10,000 posiłkowego wojska, dla wzmocnienia załogi St.-Sebastien i zabespieczenia Bilbao od nowej napaści. *(Journ. de S. Pt. Gaz. Pet. Psz. Póln.)*

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Petersburg $\frac{1}{13}$ *Lutego.*

Umieszczamy tu zapowiedziane główne szczegóły świeżo wydanej ustawy o kompaniach akcijowych:

I. *Ogólne zasady i prawa kompanij.* Kompanije akcijowe tworzą się s połączenia pewnej liczby prywatnych datków, zakreślonej jednostajnie ilości, w jeden ogólny składkowy kapitał, podług którego ustanawia się zakres działania i odpowiedzialność każdej spółki. § Kompanije akcijowe mogą mieć na celu przywiedzenie do skutku wszelkich, wyłącznej własności nie stanowiących a dla ogółu pożytecznych wynalasków i przedsięwzięć w naukach, kunsztach, handlu i przemyśle. Każda kompaniia otwiera się za szczególném Rządu pozwoleniem. — Rząd w trojaki sposob dozwala zakładać kompanije: albo 1) daje samo tylko pozwolenie, nie wyłączając kompanii w niczem od ogólnego porządku, albo 2) postępuje jej zarazem pewne doczesne przywileje n. p. ulgi w podatkach, ciężarach publicznych i t. d., albo 3) wydaje kompanii wyłączny przywilej, zabraniający do pewnego czasu innym wszystkim zajmować się takiemże przedsięwzięciem. — Rząd pozwalając na założenie kompanii bynajmniej nie ręczy za udanie się samego przedsięwzięcia. — Wszystkie kompanije dzielą się na dwa główne szeregi: a) na takie, których przedsięwzięcia wymagają szczególnych pomocy nauki lub sztuki, mechanicznych processów i kosztów na przygotowawcze środki, na budowy, machiny i t. p. jak np. kompanije dróg żelaznych, robienia kanałów i inne; i b) kompanije mające w zamiarze przedsięwzięcia i wynalaski niewymagające takich szczególnych warunków, lub w których dochod poczyna się zaraz po zebraniu składkowego kapitału, bez robot przygotowawczych i bez szczególnej obawy strat przy samém zaczęciu działania, jak np. spółki assekuracyjne i im podobne.—Tylko spółki pierwszego rodzaju mogą otrzymywać wyłączny przywilej. — Gdyby kompanija chciała mieć wyłączny przywilej na wykonanie nowego wynalasku, zrobionego w Rossyi lub zagranicą, prośbę o pozwolenie założenia kompanii powinna poprzedzić prośba o przywilej na sam wynalazek. Kompanija korzysta s tego przywileju wtedy tylko, kiedy zostanie jej ustąpiony aktem prawnie sporządzonym. Dla tego otrzymujący przywilej na nowy wynalazek, jeżeli zechce przywieść do skutku zapomocą istniejącej już lub nowozakładającej się kompanii, powinien naprzód ustąpić jej swego przywileju, pozostając nadal albo ylko przy prawie założyciela kompanii, albo i prostego akcyi właściciela. — Kompanije, stosownie do rodzaju przedsięwzięcia, ustanawiają się na czas nieokreślony, lub na czas ustawami jej określony. Szczególne jednak ulgi i wyłączne przywileje dają się tylko do czasu. Kompanije mające na celu przywiedzenie do skutku jakiego wynalasku nie mogą używać prawa na wyłączny przywilej, dłużej nad czas do którego rozciąga się sam przywilej na wynalazek: wszakże bez wyłącznego przywileju i nadal trwać mogą. Jeśli szczególną kompanii ustawą czas jej trwania do pewnego terminu będzie przywiązany, po upływie wolno kompanii prosić o jego przedłużenie na czas określony, albo i nieokreślony. Wyłączny przywilej nadany kompanii, po upływie terminu nie może być ani ponawiany, ani przedłużany. — Kompanije mające na celu przedsięwzięcia handlowe, lub należące do fabrycznego przemysłu, powinny brać corok stosownie do ilości swego składkowego kapitału, przepisane prawem handlowe świadectwa. Od tego obowiązku uwalniają się te tylko, które w swoim rodzaju będą pierwszemi w Rossyi i przy tem nie otrzymają ani wyłącznego przywileju, ani innych jakich prerogatyw. — Kompanije z wyłącznym przywilejem nie mogą wchodzić w spółkę z inną akcijową kompaniją, ani ustępować jej swego przywileju, bez szczególnego pozwolenia Rządu. Kompanija z granic działania jej raz potwierdzonemi prawidłami określonych nie może wychodzić, ani prawideł tych odmieniać bez nowego od Rządu pozwolenia, chyba zmiany takie w ustawach jej były zastrzeżone.— Jeżeli do czasu wskazanego w ustawie na zapisywanie i wypłatę datków, akcye wszystkie nie będą rozebrane, lub pieniądze w należytej ilości nie będą wniesione, a założyciele nie zechcą i nie będą obowiązani wziąść na swój koszt pozostałe akcye; kompanija i przywilej, jeśli był wydany, uważają się za niebyłe. Wszakże kompanija, za ogólną zgodą akcyonaryuszów, może poprzestać na zebranym kapitale, lub stosownie do niego zredukować samo przedsięwzięcie, zawsze jednak za otrzymanem na to od Rządu pozwoleniem. Kompanije mogą się rozwiązywać i przed właściwym sobie terminem, kiedy akcyonaryusze uznają niemożność lub nieprzydatność dalszego trwania i kiedy rozwiązaniu takowemu nie będą stawały na przeszkodzie zabowiązania zaciągnione względem publiczności, lub osób prywatnych. — W razie zamknięcia kompanii nadany jej przywilej wyłączny

i prerogatywy ustają, chociażby termin ich nie upłynął; lecz to i drugie ustaje także przed terminem, kiedy przedsięwzięcie nie dójdzie do skutku w zakreślonym ustawami jej czasie, jeżeli nieokaże się skądinąd, że to pochodziło z winy samej kompanii i jeżeli nie można będzie zezwolić na przedłużenie bez szkody publicznej, lub bez naruszenia praw trzeciej osoby. — O każdem wstrzymaniu przywilejów lub zamknięciu kompanii czyni się ogłoszenie od Senatu i podają się zawiadomienia do gazet.

II. *Szczególne warunki co do składu i sposobu działania kompanij.* Skład i sposób działania każdej kompanii, otwierającej się na zasadzie teraźniejszych prawideł, określają się pewnemi warunkami, których szczegółowe rozwinienie jest przedmiotem osobnej dla każdej z nich ustawy. Dla zabespieczenia akcyonaryuszów i publiczności, następujące ogólne przepisy podają się jako zasady tych warunków. Kiedy kompanija prosząca o szczególne prerogatywy lub wyłączny przywilej nie może zacząć działania bez przygotowania budów, machin i t. d., założyciele powinni w ustawie wymienić termin kiedy przygotowawcze roboty zostaną ukończone. W razie uchybienia kompanija rozwiązuje się, jak o tem już było wyżej powiedziano. We wszystkich nadal otwierających się kompanijach dopuszcza się jeden tylko rodzaj akcyj, mianowicie z dokładnem oznaczeniem w nich osoby biorącego. Bezimienne akcyje zostają zabronione. — W kompanijach w których trzeba koniecznie z góry całego składkowego kapitału aby przedsięwzięcie mogło być wykonane, zastrzega się całkowita zapłata przy samém otwarciu kompanii. W innych dopuszczają się i częściowe wypłaty. Kiedy co do wypłat częściowych daje się kwit na odebranie pierwszej, na nim potem zapisują się i dalsze wypłaty. Po zapłaceniu całej ceny akcyi, kwit oddaje się na powrot rządowi kompanii, dla otrzymania samej akcyi. Do tego czasu kwit zastępuje zupełnie akcyją i właściciel jej ma wszystkie prawa i obowiąski akcyonaryusza, lecz akcya sama nie wydaje się aż po spłaceniu całej jej wartości. Kwity bezimienne zostają zabronione. — Kto uchybi któremukolwiek s terminów na częściowe wypłaty przeznaczonych, traci prawo do otrzymania akcyi, a wniesione dotąd summy stają się własnością kompanii, która ma prawo wypuścić nową akcyą zamiast przepadłej. Założycielom kompanij wolno jest odłączać na swoję korzyść akcyje, ale w ilości nieprzenoszącej $\frac{1}{5}$ ogólnej liczby akcyj, i to w taki sposób iżby akcyje założycieli oddzielone były porządkiem od 1go numeru i zapisane do sznurowej xięgi akcyj, stwierdzonej podpisem samych założycieli. Pozostałe akcyje rozdają się nabywcom tak przepisaną koleją: naprzód, po otrzymanem pozwoleniu rządowem i po ogłoszeniu ustawy kompanii, w gazetach należy ogłosić liczbę mających rozdać się akcyj, cenę ich mającą się zapłacić w całości, lub częściowo, czas kiedy się otworzy lub zamknie subskrypcija, i liczbę akcyj, jaką podług ustawy, może wziąść *jedna* osoba. Termin zamknięcia subskrypcyi nie może być krótszy od sześciu miesięcy, ażeby i z innych miast osoby mogły wejść do kompanii. *Powtóre;* żądać akcyj można osobiście i przez pocztę: żądania zapisują się do przesznurowanej xięgi, z wymienieniem stanu, rangi, imienia, nazwiska i miejsca pobytu żądających. *Potrzecie;* po upływie terminu subskrypcyj robi się roskład akcyj, i zapisuje się do tejże samej xięgi, a potem podaje się do gazet ogłoszenie względem wypłaty pieniędzy i wydania lub akcyj lub uprzednich kwitów. *Poczwarte;* summy wniesione za akcyje lub za kwity, nim staną się potrzebnemi na cel w ustawie zakreślony, odsyłają się do jednego z zakładów kredytowych w Państwie na procentowanie. — Akcyjami, tudzież uprzedniemi kwitami terminowych wypłat, każdy może rozrządzać dowolnie, jak wszelką inną ruchomością, lecz z zachowaniem dwóch przepisów: 1) akcyja lub kwit terminowy za życia właściciela może od niego przejść w inne ręce nie inaczej, jak po zapisaniu na nim przelewu, konnotowanego zawsze w rządzie kompanii. Jeżeli akcyje dostały się komu s testamentu, lub drogą spadku, po złożeniu na to prawnych dowodów, przelew zapisuje się przez sam rząd. 2) wszelkie umowy między prywatnemi na giełdach, względem kupna i przedaży akcyj, nie za gotowe pieniądze, z dostawą na pewny termin po pewnej cenie, zostają zabronione: warunki takie w sądach poczytują się za nieważne, przekonani o takie umowy ulegają karze za gry azardowne przeznaczonej, maklerowie zaś i notaryusze dopuszczający się ich przyjęcia, usuwają się od obowiąsków.

KURS WEXLOWY I PIENIĘZNY.

Petersburg $\frac{1}{13}$ *Lutego.*

Na Londyn	na 3 m.	$10\frac{9}{16}$	pens.
— Amsterdam	— 3 —	$52\frac{5}{8}$	cens.
— Hamburg	— 3 —	$9\frac{17}{52}$	szył.
— Paryż	— 3 —	$111\frac{1}{4}$	cent.
Rubel złoty	— 3 rub.	$65\frac{1}{2}$	kop.
— srebrny	— 3 —	$56\frac{1}{2}$	

Печатать позволяется. С.-Петербургъ. 1-го Февраля 1837. *Ценсоръ П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.